

612. Tibble, Granhammar, V. Ryds sn.

Pl. 2.

Litteratur: J. Hadorph, *Resejournal* 1684 (i *Peringskiölds Monumenta* 3); R. Dybeck, *Reseberättelse* 1860 (ATA), s. 2, *Sveriges runurkunder* 1, s. 4 (D 1:10).

Stenen står 35 m. N om vägen Lerberga—Granhammar, o. 60 m. NV om Mjölmarstugan, o. 50 m. Ö om U 611. Ristningen är vänd mot S.

J. Hadorph har tydligen sett stenen vid sitt besök på platsen år 1684 (se ovan U 611). R. Dybeck omtalar, att på Hammarbacken, där Tibble by legat, syntes gravkullar, stenkretsar och bautastenan. Bland dessa låg en lång sten, som »fanns ega ett ristadt pryddigt kors å undre sidan. Han är nu rest.»

Rödaktig granit. Höjd 1,76 m., största bredd 1,29 m. Korsets höjd och bredd 0,44 m.

Stenen saknar inskrift men är försedd med ett likarmat kors som enda ristning.

613. Torsätra, V. Ryds sn.

Pl. 3, 4.

Litteratur: B 271, L 326, D 1:12. *Ransakningarna* 1667—84; J. Hadorph, *Resejournal* 1684 (i *Peringskiölds Monumenta* 3); J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 208; O. Celsius, *Svenska runstenar* (F m 60) 2, s. 244, *Acta Literaria Sveciae*, Vol. 3 (1730—34), 1733, s. 89; N. R. Brocman, *Sagan om Ingvar Widtfarne* (1762), s. 127; UFT h. 8 (1879), s. 109; E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 74.

Äldre avbildningar: P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i *Peringskiölds Monumenta* och B 271); Dybeck a. a.

Runstenen står 400 m. VNV om Torsätra huvudbyggnad, vid södra dikeskanten av en körväg, som från gården i västlig riktning för ut på gärdena. Ristningsytan vetter åt Ö. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Fånö».

Enligt *Ransakningarna* funnos »2 Stoorä Runesteenar i Torsätragierdet wästnordan til uth med vägen». Det är U 613 och U 614 som avses. Stenarna blevo avtecknade under Hadorphs resa 1684 (»2^{ne} wid Torsätra»); enligt anteckning på träsnittet i *Peringskiölds Monumenta* stodo de på »Torsätra gärde» (B 271: »Torsättra gärde», L 326: »Thorsätra gärde»). — O. Celsius undersökte inskriften »Månd. efter 7 Trin. 1728, h. e. 5 Augusti.» — N. R. Brocman har själv besökt platsen; han meddelar: »Andre Stenar, som äro lagde ikring denne Sten, at hindra honom från Fall, hindra jämväl dem, som nu wilja läsa honom, at se Ordet *hvita*; och är *p* i ordet *vathum* nog otydligt.» — R. Dybeck: »Denne runsten och den nästföljande [U 614] stå på Thorsätra gärde vid en från gården vestligt utgående sämre körväg, hvilken från gårdet leder ut till skogsmarken och der grenar sig i gångstigar. De äro midt emot hvarandra på hvar sin sida om vägen. Inskriftssidorna vetta icke åt vägen, utan mot öster, hvaraf kunde slutas att den gamla körvägen, som från Ryds kyrka sträcker sig norr ut nästan midt igenom Thorsätra gård och vidare till Teljeby och Vik vid Mälarstranden i granskapet av runstenen 14 [D 1:14, d. v. s. U 629, Grynsta], fordom haft en rätare riktning, så att den strukit förbi båda stenarnas ristade sidor. Andra omständigheter gifva stöd häråt. — Förevarande sten står nu på södra sidan om vägen.»

Ljusgrå, grovkornig granit. Höjd (över nuvarande markytan) 1,55 m., bredd 1 m. Ristningens höjd 1,42 m., bredd 0,94 m. Mitt på stenen finnas flera band av ljusare, hårda kvartskristaller. På några ställen ha bitar av ytan fallit bort, varigenom även ristningen har skadats. Men på det hela taget är den väl bevarad och tydlig. Den är tämligen djupt huggen.